

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 06 czerwca 2018 r.

WPS-I.431.1.5.2018.MW

**Pani
Anna Szpakowicz
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Staroźrebach**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543, z późn. zm.), zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie w dniach 12—15 lutego 2018 r., przeprowadził kontrolę kompleksową w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Staroźrebach.

Przedmiot kontroli obejmował ocenę prawidłowości wypłaty zasiłków celowych dla osób poszkodowanych w wyniku zdarzenia klęskowego. Kontrolą objęto okres od 10 sierpnia 2017 r. do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole, podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń 2 marca 2018 r., przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W dniach kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Staroźrebach zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych (specjalistów pracy socjalnej). Na jeden etat pracownika socjalnego przypadało 2 440 mieszkańców gminy i 103 osoby/rodziny objęte pracą socjalną.

W związku ze zniszczeniami, spowodowanymi nawałnicą, Wójt Gminy Staroźreby zarządzeniem nr 25/2017 z 11 sierpnia 2017 r. powołał *Komisję ds. ustalenia szkód i szacowania strat powstałych w budynkach mieszkalnych w wyniku nawałnicy i huraganu w dniu 10 sierpnia 2017 r. na terenie gminy Staroźreby*. Komisja ustaliła, że straty poniosło 26 osób/rodzin. Uszkodzonych/zniszczonych zostało 26 budynków mieszkalnych i 2 budynki gospodarcze. Łączna wartość oszacowanych szkód w budynkach mieszkalnych wyniosła 409.800 zł, a w budynkach gospodarczych — 18.000 zł.

W związku z wystąpieniem zdarzenia o charakterze klęskowym, do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Staroźrebach złożonych zostało łącznie 28 wniosków o przyznanie zasiłków, w tym 26 wniosków w związku z uszkodzeniem/zniszczeniem budynków mieszkalnych i 2 wnioski z powodu strat w budynkach gospodarczych i inwentarskich.

Pismem z 8 września 2017 r. Wójt Gminy Staroźreby wystąpił do Wydziału Polityki Społecznej MUW w Warszawie o przyznanie środków finansowych w wysokości 382.800 zł na pomoc osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia klęskowego. W złożonym zapotrzebowaniu wystąpiono o środki na:

- zasiłki celowe do 6.000 zł dla 14 osób na łączną kwotę 44.800 zł,
- na zasiłki celowe do 20.000 zł dla 2 osób na łączną kwotę 35.000 zł,
- na zasiłki celowe do 100.000 zł dla 3 osób na łączną kwotę 85.000 zł,
- na zasiłek celowy do 200 tys. zł dla jednej osoby na łączną kwotę 200.000 zł,
- środki na zasiłki celowe na remont budynków gospodarczych dla 2 osób na łączną kwotę 18.000 zł.

W wyniku dwukrotnej korekty (pisma z 12 września i 19 października 2017 r.) zmniejszono wysokość środków potrzebnych na wypłatę zasiłków celowych do kwoty 260.300 zł.

Decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 136/2017 z 11 września 2017 r. na wypłatę zasiłków celowych dla osób lub rodzin poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych noszących znamiona klęski żywiołowej gmina Staroźreby otrzymała dotację celową z rezerwy celowej budżetu państwa w kwocie 92.850 zł. Kolejną decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 336/2017 z 31 października 2017 r. przyznanej Gminie dotację zwiększono o kwotę 167.450 zł.

W wyniku kontroli ustalono, że z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na remont/odbudowę budynku mieszkalnego skorzystało 17 osób poszkodowanych w wyniku zdarzenia klęskowego z 10 miejscowości położonych na terenie gminy Staroźreby. Zasiłek celowy do 200.000 zł przyznano jednej osobie. Zasiłek celowy do 20.000 zł otrzymały 3 osoby, w tym jedna samotnie gospodarująca. Zasiłek celowy w wysokości do 6.000 zł przyznano 13 osobom, w tym 5 osobom samotnie gospodarującym. Jedna osoba otrzymała zarówno zasiłek celowy na remont budynku mieszkalnego, jak i zasiłek celowy na remont budynku gospodarczego.

Kontroli poddano 12 akt spraw dotyczących przyznania zasiłku celowego z tytułu zdarzenia klęskowego, wszczętych w okresie objętym kontrolą i zakończonych wydaniem decyzji ostatecznych, w tym akta: 7 spraw dotyczących przyznania zasiłku celowego na remont budynku

mieszkalnego w wysokości do 6.000 zł, 3 spraw dotyczących zasiłku celowego na remont budynku mieszkalnego w wysokości do 20.000 zł, 1 sprawy dotyczącej przyznania zasiłku celowego na odbudowę budynku mieszkalnego i 1 sprawy dotyczącej przyznania zasiłku celowego na remont budynku gospodarczego.

Przeprowadzona kontrola wykazała, że we wszystkich badanych przypadkach ustalanie uprawnień do zasiłku odbywało się na wniosek strony. W żadnym badanym przypadku we wniosku o zasiłek celowy nie wskazano wysokości żądanej pomocy. W każdym badanym przypadku wydanie decyzji w sprawie uprawnień do zasiłku celowego zostało poprzedzone przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. VII). Wywiady przeprowadzono w terminach określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1788). Treść ustaleń zawartych w rodzinnych wywiadach środowiskowych nie budziła wątpliwości. Wywiady zawierały informacje o sytuacji życiowej osoby/rodziny, stratach poniesionych w wyniku zdarzenia losowego/kłęskowego, potrzebach i oczekiwaniach osoby/rodziny, a także plan pomocy na rzecz osoby/rodziny oraz decyzję kierownika ośrodka. W każdym badanym przypadku ustalono, że osoby, które złożyły wnioski o pomoc w formie zasiłku celowego na remont/odbudowę budynku mieszkalnego, prowadziły gospodarstwo domowe w budynku uszkodzonym w wyniku zdarzenia kłęskowego w dniu wystąpienia tego zdarzenia. Z wywiadów wynika, że straty w budynkach mieszkalnych oraz w budynku gospodarczym uznanym za budynek mieszkalny miały bezpośredni związek z nawałnicą, która przeszła nad gminą 10 sierpnia 2017 r.

Z treści rodzinnych wywiadów środowiskowych przeprowadzonych u osób, którym przyznano zasiłki celowe na remont budynków mieszkalnych, wynikało, że znajdują się one w trudnej sytuacji życiowej i nie mają możliwości wykonania remontu sfinansowanego z własnych środków. W 10 badanych przypadkach ustalono tytuł prawny osoby/rodziny do budynku mieszkalnego (własność i dożywotnie użytkowanie budynku). W przypadku 2 osób, którym przyznano zasiłek celowy w wysokości do 6.000 zł, nie uregulowano sytuacji prawnej budynków mieszkalnych, przy czym osoby ubiegające się o zasiłek celowy zamieszkiwały w nich od wielu lat i budynki te stanowiły jedyne miejsce ich zamieszkania. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osób ubiegających się o zasiłek celowy dla osób i rodzin poszkodowanych w wyniku zdarzenia kłęskowego ustalono na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy. W 4 badanych przypadkach, w których budynki mieszkalne były ubezpieczone, w aktach

sprawy zgromadzono dokumenty potwierdzające wysokość uzyskanego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia. W każdym przypadku do akt sprawy załączono protokół komisji powołanej do szacowania wysokości szkód w budynkach mieszkalnych, spowodowanych nawałnicą w dniu 10 sierpnia 2017 r., w którym określono rodzaj i zakres zniszczeń, procentowy udział uszkodzeń oraz szacowaną wartość szkód. Konstrukcja decyzji administracyjnych w sprawie zasiłków celowych wyczerpywała unormowania zawarte w art. 107 § 1 i § 3 k.p.a. Wszystkie badane decyzje administracyjne wydane zostały przez Panią zgodnie z upoważnieniem Wójta Gminy Staroźreby, udzielonym zarządzeniem nr 7/2016 z 8 lutego 2016 r. W podstawie prawnej wszystkich badanych decyzji powołano art. 39 ust. 1 i 2 oraz art. 40 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej. Decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Rozstrzygając o przyznaniu zasiłku celowego na remont budynku mieszkalnego/uznanego za mieszkalny, zobowiązano stronę do rozliczenia się z pomocy poprzez przedłożenie rachunków lub faktur, potwierdzających poniesienie wydatków dokonanych z kwoty przyznanego zasiłku, w terminie do 30 dni od dnia otrzymania decyzji, pod rygorem zwrotu wypłaconego świadczenia. W treści pouczone stronę o konsekwencjach nierozliczenia poniesionych wydatków w wyznaczonym terminie lub przeznaczenia pomocy na inny cel niż wskazany w decyzji.

Decyzje zawierały pouczenie o przysługującym stronie prawie do wniesienia odwołania oraz pouczenie wynikające z art. 109 ustawy o pomocy społecznej. Wszystkie decyzje wydano w terminach określonych w art. 35 k.p.a. i doręczono je prawidłowo.

Zasiłki celowe na remont budynków mieszkalnych/uznanych za mieszkalne przyznano zasadnie, w wysokości nieprzekraczającej wartości oszacowanych szkód i odpowiadającej oszacowanemu procentowi zniszczeń/uszkodzeń, określonego w załącznikach do *Zasad udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych*, określonych w piśmie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 17 sierpnia 2017 r., znak: DOLiZK-IV-775-10/2-17 ze zmianami określonymi w piśmie z 29 sierpnia 2017 r., znak: DOLiZK-IV-775-20/2017. Rozstrzygając w kwestii wysokości zasiłków celowych, kierowano się zasadą miarkowania pomocy. W 4 badanych przypadkach zasiłki celowe na remont budynku przyznano w transzach. Wpłaty kolejnej transzy zasiłku dokonywano po uwzględnieniu rachunków i faktur potwierdzających wydatkowanie zasiłku

zgodnie z przeznaczeniem. Wypłaty świadczeń dokonano przelewem na rachunki bankowe świadczeniobiorców, przekazem pocztowym lub na rachunki bankowe firm realizujących usługi związane z remontem budynków. Zasiłkobiorcy przedłożyli rachunki i faktury potwierdzające rodzaj i wysokość dokonanych wydatków. W przypadku trzech świadczeniobiorców w rozliczeniu zasiłków przedłożono także faktury wystawione przed dniem wydania decyzji przyznającej zasiłek celowy, ale po 10 sierpnia 2017 r., tj. po dniu wystąpienia zdarzenia klęskowego. Rachunki i faktury zostały sprawdzone przez członka komisji szacującej straty, posiadającego uprawnienia budowlane i projektowe, który dokonywał kwalifikacji zakupionych artykułów budowlanych bądź ich wykreślenia z listy zakupów. W opisie dokumentów księgowych przedstawionych w rozliczeniu zasiłków potwierdzono ich prawidłowe wykorzystanie. Pracownicy Ośrodka monitorowali postępy w realizacji prac remontowych i sposób wykorzystania zakupionych przez świadczeniobiorców artykułów budowlanych.

W wyniku kontroli stwierdzono, że w dziewięciu z dwunastu badanych przypadkach rachunki i faktury przedłożono w wymaganym terminie. Trzech świadczeniobiorców nie rozliczyło się z części przyznanej pomocy we wskazanym terminie. Łączna kwota nierozliczonych zasiłków wynosiła 2.256,31 zł. W stosunku do tych osób wszczęto postępowania administracyjne w sprawie zwrotu nierozliczonej części zasiłku. Przeprowadzona kontrola wykazała, że przyznana gminie Staroźreby dotacja z rezerwy celowej budżetu państwa została wykorzystana w 85%. Niewykorzystana kwota dotacji w wysokości 38.050 zł została zwrócona na rachunek bankowy Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie 30 stycznia 2018 r.

W toku kontroli **stwierdzono** następujące **nieprawidłowości**:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Staroźrebach nie spełniał wymogów w zakresie wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 ustawy.
2. W ośmiu z dwunastu badanych przypadków świadczeniobiorcy złożyli następnie, po wydaniu decyzji administracyjnej, oświadczenia potwierdzające zapoznanie się z dokumentacją i dowodami zebranymi w prowadzonym postępowaniu administracyjnym w sprawie zasiłku celowego z tytułu zdarzenia klęskowego. Takiego działania nie można uznać za spełnienie dyspozycji art. 10 § 1 k.p.a., w myśl którego organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

3. W podstawie prawnej decyzji zmieniających na korzyść strony wcześniej wydaną decyzję w sprawie zasiłku celowego powołano art. 163 k.p.a., przy czym nie wskazano przepisu szczególnego, który mógłby stanowić podstawę do zmiany decyzji, do którego regulacja ta odsyła.

4. We wszystkich skontrolowanych decyzjach administracyjnych nieprawidłowo oznaczono organ administracji publicznej wydający decyzję, tj. kierownika GOPS w Staroźrebach lub Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Staroźrebach. Z włączonego do akt kontroli pisma z 12 lutego 2018 r. wynika, że dokonała Pani zmian w treści wydawanych od tego dnia decyzji administracyjnych, polegających na wskazywaniu właściwego organu wydającego decyzję.

5. W trzech przypadkach, w których świadczeniobiorcy nie rozliczyli się z części przyznanej pomocy finansowej w wymaganym terminie, przed wszczęciem postępowania w sprawie zwrotu nierozliczonej części zasiłku, decyzjami: nr GOPS.5012.115.1.2017 z 20.10.2017 r., nr GOPS.5012.112.1.2017 z 20.10.2017 r. i nr GOPS.5012.121.1.2017 z 20.10.2017 r. zmieniono na niekorzyść strony bez jej zgody dotychczasowe prawomocne decyzje wydane 18 września 2017 r. w części dotyczącej wysokości świadczenia, tj. zmniejszono pierwotną kwotę zasiłku do kwoty rozliczonej przez świadczeniobiorcę. Z włączonego do akt kontroli pisma z 19 lutego 2018 r., skierowanego do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Płocku, wynika, że wystąpiła Pani do organu II instancji o rozważenie możliwości wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności wydanych, prawomocnych decyzji: nr GOPS.5012.115.1.2017 z 20.10.2017 r., nr GOPS.5012.112.1.2017 z 20.10.2017 r. i nr GOPS.5012.121.1.2017 z 20.10.2017 r.

6. W trzech przypadkach, w których świadczeniobiorcy nie rozliczyli się z części przyznanej pomocy finansowej w wymaganym terminie, po wszczęciu postępowania w sprawie zwrotu należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej, decyzjami: nr GOPS.5012.112.2.2017 z 29.12.2017 r., nr GOPS.5012.115.2.2017 z 28.12.2017 r. i nr GOPS.5012.121.2.2017 z 29.12.2017 r. orzeczono o odstąpieniu od żądania zwrotu świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w postaci zasiłku celowego przyznanego w związku ze zdarzeniem kłęskowym, mimo że w żadnym z tych przypadków nie wydano decyzji o zwrocie należności. Z włączonego do akt kontroli pisma z 19 lutego 2018 r., skierowanego do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Płocku, wynika, że wystąpiła Pani do organu II instancji o rozważenie możliwości wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności wydanych decyzji: nr GOPS.5012.112.2.2017

z 29.12.2017 r., nr GOPS.5012.115.2.2017 z 28.12.2017 r. oraz nr GOPS.5012.121.2.2017 z 29.12.2017 r.

7. W jednym przypadku decyzja o odstąpieniu od żądania zwrotu należności z tytułu wydatków na świadczenia z pomocy społecznej została wydana przed upływem 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego, w którym to terminie stronie przysługiwało prawo czynnego udziału we wszczętym postępowaniu, a przed wydaniem decyzji – prawo wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Odpowiedzialność za stwierdzone nieprawidłowości ponosi Pani jako kierownik kontrolowanej jednostki.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Stosownie do wyników postępowań weryfikacyjnych prowadzonych w trybie nadzwyczajnym, dotyczących decyzji: nr GOPS.5012.115.1.2017 z 20.10.2017 r., nr GOPS.5012.112.1.2017 z 20.10.2017 r. i nr GOPS.5012.121.1.2017 z 20.10.2017 r. nr GOPS.5012.112.2.2017 z 29.12.2017 r., nr GOPS.5012.115.2.2017 z 28.12.2017 r. i nr GOPS.5012.121.2.2017 z 29.12.2017 r., uregulować zakres uprawnień i obowiązków trzech osób, którym przyznano zasiłki celowe z tytułu zdarzenia klęskowego, a które nie rozliczyły się z części przyznanej pomocy finansowej w wymaganym terminie.
2. Prowadząc postępowania w sprawie zasiłków celowych, o których mowa w art. 40 ustawy, przestrzegać zasady ogólnej postępowania administracyjnego wyrażonej w art. 10 k.p.a., nakładającej na organ administracji publicznej obowiązek zapewnienia stronie czynnego udziału w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwienia jej wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.
3. Stosować właściwy tryb zmiany decyzji ostatecznej, na mocy której strona nabyła prawo. Korzystając z trybu wynikającego z art. 163 k.p.a., mieć na uwadze, że przepis ten nie stanowi samodzielnej podstawy do zmiany decyzji, lecz jest wyłącznie normą odsyłającą do właściwych przepisów prawa materialnego, które powinny określać przesłanki, jakie muszą być spełnione dla zmiany decyzji ostatecznej.

4. Podjąć działania mające na celu zapewnienie w ośrodku właściwego wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych, stosownie do postanowień art. 110 ust. 11 ustawy.

Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnego lub przyczynach jego niewykonania.

Pouczenie

Stosownie do postanowień art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.), kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Mazowieckiego za pośrednictwem Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń, należy **w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie**. W przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, powiadamiając o realizacji zaleceń, należy mieć na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń.

Ponadto informuję, że zgodnie z przepisem art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, **кто nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6 000 zł**.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Anna Olszewska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Józef Stradomski
Wójt Gminy Staroźreby